

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 2 (6) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Kurbanov Eldar Ermamatovich, Qormishov Mirjalol Jumamurod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO TOTUVLIKNI TA'MINLASHDA MILLIY MADANIY MARKAZLARINING INSTITUTSIONAL ROLI VA VAZIFASI (Sirdaryo viloyati markazlari misolida)	11-15
<i>Djurayev Ikrom Nematovich</i> SOPOLLI-KO'ZALI ARXEOLGIK QATLAMLARIDA SHIMOLIY DASHT QABILALARINING IZLARI	16-19
<i>Акбарова Камила Шухрат кизи</i> МЕЖДУ СЕКУЛЯРИЗАЦИЙ И МОДЕРНИЗАЦИЕЙ: СОВЕТСКАЯ ПОЛИТИКА В СФЕРЕ РЕЛИГИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	20-26
<i>Olimov Islombek Ulug'bek o'g'li</i> SUV TA'MINOTI TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	27-31
<i>Sitorabonu Bobojonova</i> BUXORODA DASTLABKI MUZEYNING TASHKIL TOPISHI.....	32-36
<i>O'ralov Orzubek</i> GEOGRAFIK KASHFIYOTLARGA QADAR POLINEZIYA XALQLARINING RIVOJLANISHI VA DAVLATCHILIK INSTITUTLARINING SHAKLLANISHI TARIXI.....	37-45
<i>Qahhorov Shohjaxon Shodiyor o'g'li</i> ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR MEROSINING TARIXIY VA MA'NAVIY TAHLILI.....	46-50

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Madartov Bahrom</i> TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA O'ZARO MUNOSABATLARNI HISOBGA OLISH ASOSIDA STRATEGIK REJALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	51-55
<i>Xudayberdiyev Otabek Absalomovich</i> XALQARO SAVDO MUNOSABATLARIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TA'MINOT ZANJIRI VA LOGISTIKA KONTROLLINGINING ROLI	56-64
<i>Ismailova Shaxnoza Uktamovna</i> O'ZBEKISTONDA INFLYATSION BOSIM OMILLARI VA ULARNING ISTE'MOL NARXLARI INDEKSIDA NAMOYON BO'LISHI.....	65-75
<i>Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI BELGILOVCHI OMILLAR TIZIMINI ANIQLASH VA XIZMAT SIFATI QIYMAT TAKLIFI MIJOZ TAJRIBASI BREND KAPITALI HAMDA TEZKORLIK INDIKATORLARI ASOSIDA BAHOLASH	76-87

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Alimatova Nargis Abduxalilovna</i> INSON ONGINING TABIATINI O'RGANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	88-93
--	-------

<i>Utegenova Jamila Djolmurzayevna</i> O'ZBEKISTONDA BIOETIKANING SHAKLLANISHI VA FALSAFIY ASOSLARI	94-97
<i>Mamatqulov Rashid Pazilbekovich</i> JAMIYAT YUKSALISHIDA IJTIMOY NAZORATNING ROLI.....	98-102
<i>Shadimetov Mahmudjon Negmatjanovich</i> RUHIY KAMOLOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY MAZMUNI VA TARIXIY ILDIZLARI .	103-108
<i>Ochilov Jamshid Abdurashidovich</i> KOSMOGEN, TEXNOGEN, ANTROPOGEN SIVILIZATSIYALAR MOHIYATINING ONTOLOGIK TALQINI	109-117
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> KASABA UYUSHMALARI TIZIMIDA INSON QADRINI YUKSALTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	118-126
<i>Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna</i> ABU RAYHON BERUNIY ASARLARIDA FANLARNING INSON HAYOTIDAGI O'RNI MASALALARI	127-130
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Axmedov Oybek Saporbayevich</i> INGLIZ TILIDAGI SOLIQ-BOJXONA TERMINOLOGIK BIRLIKLARINI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING STILISTIK MUAMMOLARI.....	131-139
<i>Babadjanova Nazokat</i> OGAHYNING SO'Z VA NUTQ MASALALARIGA OID QARASHLARINING MA'RIFIY MANBALARI	140-148
<i>Xo'jamqulov Anvar Jozilovich, Tog'ayeva Shoxnoza Elmurod qizi</i> ADABIYOTIDA "ABSURD" TUSHUNCHASI	149-153
<i>Abdullayeva Rahima Raimqul qizi</i> MEDIA YORDAMIDA IMIDJNING SHAKLLANISHI VA IJTIMOY FIKR	154-161
<i>Fozilov Arabjon Nozimjon o'g'li</i> CHET TILLARINI O'RGANISHDA SO'Z YODLASHNING AHAMIYATI	162-165
<i>Sarvinov Abdiraxmonova Davron qizi, Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> THE SIGNIFICANCE OF STUDYING GENDER REPRESENTATION IN IDIOMS AND PHRASEOLOGICAL UNITS.....	166-171
<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> TAVALLO IJODIDA POETIK OBRAZ YANGILANISHINING IJTIMOY-TARIXIY VA ADABIY- ESTETIK OMILLARI.....	172-185
<i>Кодирова Зарина Баходировна</i> ХУДОЖЕСТВЕННОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ДЕТСКОЙ ПРОЗЫ ДЭВИДА УОЛЛЬЯМСА: «DEMON DENTIST», «THE FING», «GANGSTA GRANNY».....	186-191
<i>Ismatilloev Jobir</i> "FIRDAVS UL-IQBOL"DAGI QASIDALARDA HUKMDORLAR MADHI	192-197
<i>Bozorova Nasiba</i> O'LMAS UMARBEOVNING "YOZ YOMG'IRI" QISSASIDA JINOYATNI O'RGANISHDA RETROSPEKSIYA USULI	198-203

<i>Ганиева Зухра Муратбаевна</i> ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТА «СМЕРТЬ» В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: КОГНИТИВНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	204-212
--	---------

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich, Ro'ziboyev Asilbek</i> SUN'IY INTELLEKT QARORLARIDA ADOLATSIZLIK MUAMMOSI VA UNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	213-218
<i>Bazarova Dildora Baxodirovna</i> ODIL SUDLOVNI TA'MINLASHDA "RAQAMLI SUD"	219-226
<i>Бабаев Джасхонгир Исмаилбекович</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДОГОВОРА ПИТЬЕВОГО ВОДОСНАБЖЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА	227-229
<i>Азходжаева Роза Алтыновна</i> РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ.....	230-235
<i>Абдужампоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> ЭЛЕКТРОННЫЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВА В ДЕЛАХ О КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЯХ: ПРОБЛЕМЫ СБОРА, ФИКСАЦИИ И ПРАВОВОЙ ОЦЕНКИ	236-246
<i>Alijanov Ilhomjon Erkinjon o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIGA QABUL QILISHDA NOMZODLARGA QO'YILGAN TALABLAR, XIZMATGA QABUL QILISH VA YOSH MUTAXASSISLAR BILAN ISHLASHGA DOIR FAOLIYATNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	247-253
<i>Sarsenbaeva Aynura Tenelbay qizi, Tanirbergenov Sultanbek Bazarbaevich</i> FUQAROLARNING KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ VA ERKINLIKLARIGA QARSHI JINOYATLAR HUQUQIY MOHIYATI.....	254-258
<i>Qudratillayev Jaxongir Zokirjon o'g'li</i> INTERNETDAN FOYDALANISH HUQUQINING TARKIBIY QISMI	259-265
<i>Usmonaliyev Muslimbek Qurvonaliyevich</i> SPORTCHILARNI VAQTINCHALIK IJARAGA Olish SHARTNOMASINING SPORT HUQUQIDAGI O'RNI	266-272
<i>Mamadaliyev Boburjon Bahodirjon o'g'li</i> MAHALLIY BUDJETNI TARTIBGA SOLISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI IJRO ORGANLARINING VAZIFALARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	273-278
<i>Umarova Xolisxon Nomoz qizi</i> KORPORATSIYA DIREKTORLARINING FUNKSIONAL VAZIFALARINI AMALGA OSHIRISH BILAN BOG'LIQ JAVOBGARLIGI CHEGARASI	279-286
<i>Yaqubova Guli Qosimboy qizi</i> VOYAGA YETMAGANLAR BILAN BOG'LIQ ISHLARNI FUQAROLIK SUDLARIDA KO'RISHDA PROKURORNING ISHTIROKI TUSHUNCHASI VA UNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	287-294
<i>Ibrohimov Azimjon</i> XO'JALIK JAMIYATLARI BOSHQARUV ORGANLARI TIZIMIDA IJRO ORGANI: ROSSIYA FEDERATSIYASI MISOLIDA	295-301

<i>Choriyeva Xupshidabonu Xuppam qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "VASIYLIK VA HOMIYLIK TO'G'RISIDA"GI QONUNINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	302-310
<i>Saidazimov Yusuf Sodiq o'g'li</i> MA'MURIY AKT. MA'MURIY AKTNING MAZMUN-MOHİYATI. GERMANIYA TAJRIBASI.....	311-316
<i>Tursunov Ilxomjon Salimovich</i> MUQADDAM SUDLANGAN SHAXSLAR TOMONIDAN SODIR ETILISHI MUMKIN BULGAN JINOIY HARAKATLARNI OLDINI OLISH VA MAXSUS PROFILAKTIKANI TAKOMILLASHTIRISH	317-321
<i>Xojanazarov Otabek Saydazimovich</i> OZODLIK DAN MAHRUM QILISH BILAN BOG'LIQ BO'LMAGAN JAZOLAR IJROSI USTIDAN PROKUROR NAZORATI: MILLIY VA XALQARO TAJRIBA.....	322-329
<i>Raxmedov Xurshid Ashrapxodjayevich</i> JINOYAT ISHINI QO'ZG'ATISH INSTITUTINING HUQUQIY TABIATI VA PROTSESSUAL AHAMIYATI	330-339
<i>Mansurova Xulkar Nabiyevna</i> FUQAROLIK PROTSESSINING TEZKORLIGINI TA'MINLASHDA SIRTDAN HAL QILUV QARORI CHIQRISHNING AHAMIYATI	340-349
<i>Begimova Nasiba Xudayberdievna</i> FARZANDLIKKA OLISH INSTITUTINING TADRIJIY RIVOJLANISHI	350-358
<i>Yo'ldoshbekov Anvar</i> NAQDSIZ HISOB-KITOB LAR VA RAQAMLI NAZORAT TIZIMLARINING HUQUQIY AHAMIYATI	359-367
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i> EVRISTIK TA'LIM NAZARIYASIDA TA'LIM OLUVCHINING MUSTAQIL FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI	368-372
<i>Shukurov Mirjalol Norpulatovich</i> YAKKAKURASHCHILARNI TEXNIK USULLARIGA O'RGATISHDA KLAS TER USLUBIDAN FOYDALAN HOLDA TAKOMILLASHTIRISH	373-377
<i>Tilyabayev Kamil Zaitjonovich</i> O'ZBEK TILINING O'RGANILISHI VA DEKOLONIZATSIYASIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR: (DE)KOLONIAL HIS-TUYG'ULAR, MILLAT VA O'Z-O'ZINI ANGLASH	378-383
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li</i> SHARQ MUTAFAKKIRLARNING FALSAFIY QARASHLARI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA VALEOLOGIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM PEDAGOGIK OMILI SIFATIDA.....	384-388
<i>Xo'jamqulov Rasulbek Qurbon o'g'li</i> KOMPYUTER GRAFIKASI TEXNOLOGIYALARINI LOYIHA ASOSIDA O'QITISHGA INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK SAMARADORLIGI	389-393
<i>Badalov Ulug'bek Xikmatovich</i> GEOGRAFIYA FANI DARSLARIDA ONLAYN GIS TIZIMLARIDAN FOYDALANISH.....	394-398

<i>Anvarjonova Nodirakhon Nasimbek qizi</i> IS EXPLICIT GRAMMAR INSTRUCTION STILL PEDAGOGICALLY JUSTIFIED? A CRITICAL RECONSIDERATION OF ITS ROLE IN CONTEMPORARY ENGLISH LANGUAGE EDUCATION.....	399-406
<i>Imomov Fozil Shakarbek o'g'li</i> TEMPERAMENT NAZARIYASI VA INDIVIDUAL PSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR ASOSIDA GRAFIK FAOLIYATNI TASHKIL ETISH: PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA VA SAN'AT TERAPIYASI KONTEKSTIDA.....	407-412
<i>Курбанбаев Джавод Аминбаевич</i> КОГНИТИВНЫЕ И ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВЫ ЛЕКСИЧЕСКИХ ГЛОССАРИЕВ В ЯЗЫКОВОМ ОБРАЗОВАНИИ	413-417
<i>Eshnazarova Farida Jo'raqulovna</i> JAMOADA LIDERLIK VA UNING SIFATLARI (SPORT JAMOALARI MISOLIDA).....	418-421
<i>Yuldasheva Muhayyo Alimbaevna</i> AVTOMOBILLARDA TASHISH VA HARAKAT XAVFSIZLIGINI TASHKIL ETISH FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARINING O'RNI.....	422-429
<i>Umarov Komil, Sobirov Orif, Sultanov Rustam, Egamberdiyev Abdullo</i> YUQORI MALAKALI GANDBOLCHILAR MASHG'ULOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	430-435
<i>Doniyorova Gulnoza Anvar qizi, Kurbanova Gulnoz Negmatovna</i> INTERAKTIV VOSITALAR VA AXBOROT RESURSLARIDAN FOYDALANISH ORQALI KASBIY KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI.....	436-441
<i>Nafasov Arslon Komilovich</i> PEDAGOGIK TA'LIM KLASTERI YO'NALISHIDA TARIX O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	442-447
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna, Qalandarova Sevinch Aqiljon qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV SALOHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH	448-453

Received: 15 January 2026
Accepted: 2 February 2026
Published: 14 February 2026

Article / Original Paper

THE ROLE OF MODERN EDUCATIONAL MEDIA IN TEACHING THE SCIENCE OF ORGANIZING TRANSPORT AND TRAFFIC SAFETY IN AUTOMOTIVES

Yuldasheva Muhayyo Alimbaevna

Senior Lecturer, Department of Engineering,
Urgench RANCH Technological University

Abstract. This article provides information on the effective use of new, modern teaching methods and multimedia tools in the educational process. In particular, in the implementation of innovative and modern pedagogical ideas, the teacher should not remain the only source of knowledge acquisition, but should be an organizer, advisor, and manager of the educational process for students in the process of independent work. These ideas underlie the development of educational technologies. In addition, it is substantiated that teachers themselves must master the methods and means of visualizing educational material and applying them in practice.

Keywords: education, visual technology, multimedia technologies, principles, students' cognitive activity, visual learning tools.

AVTOMOBILLARDA TASHISH VA HARAKAT XAVFSIZLIGINI TASHKIL ETISH FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARINING O'RNI

Yuldasheva Muhayyo Alimbaevna

Texnika kafedrası katta o'qituvchisi,
Urganch RANCH texnologiya universiteti
E-mail: muhayyoyuldasheva83@icloud.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim jarayoniga o'qitishning yangi, zamonaviy usul va multimediya vositalari asosida samarali foydalanish haqida ma'lumotlar keltirilgan. Jumladan, inovatsion va zamonaviy pedagogik g'oyalarni amalga oshirishda o'qituvchi bilim olishniig yagona manbai bo'lib qolishi kerak emas, balki talabalar uchun mustaqil ishlash jarayonining tashkilotchisi, maslaxatchisi, o'quv jarayonining menejeri bo'lishi lozim. Ta'lim texnologiyasini ishlab chiqish asosida aynan shu g'oyalar yotadi. Bundan tashqari o'qituvchilarni o'zi ham o'quv materialini tasavvur qilish hamda ularni amalda qo'llash metodlari va vositalarini o'zlashtirishlari zarurligi asoslab o'tiladi.

Kalit so'zlar: ta'lim, vizual texnologiya, multimedia texnologiyalari, tamoyillari, talabalarining bilim faoliyati, vizual o'qitish vositalari.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6I2Y2026N61>

Kirish. Bugungi kunda avtomobil transporti xizmatlari jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim o'rin egallab, aholi va xo'jalik subyektlarining kundalik ehtiyojlarini qondirishda yetakchi transport turi sifatida namoyon bo'lmoqda. Avtomobil transporti orqali yuk va yo'lovchilarni tashish, maxsus texnologik ishlarni bajarish mehnat unumdorligini oshirish, vaqt va moddiy resurslarni tejash hamda iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash imkonini bermoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, hozirgi kunda umumiy yo'lovchi tashish hajmining qariyb 80 foizi va yuk tashish hajmining 75 foizi avtomobil transporti hissasiga to'g'ri

kelmoqda. Bu esa mazkur sohaning barqaror rivoji va xavfsiz faoliyat yuritishini ta'minlash masalasini dolzarb vazifalardan biriga aylantirmoqda.

Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini ta'minlash ko'p jihatdan ushbu sohada faoliyat yurituvchi mutaxassislarning bilim darajasi, kasbiy malakasi va kompetensiyasiga bog'liqdir. Transport jarayonlarining murakkablashuvi, harakat intensivligining ortib borishi, zamonaviy texnik vositalar va axborot texnologiyalarining joriy etilishi kadrlar tayyorlash tizimiga nisbatan yangi talablarni yuzaga keltirmoqda. Shu sababli avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligi bo'yicha mutaxassislarni kompetensiyaviy yondashuv asosida tayyorlash, ularning kasbiy bilim va ko'nikmalarini muntazam ravishda rivojlantirib borish muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy sharoitda transport sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda ta'lim jarayonini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish zarurati ortib bormoqda. An'anaviy o'qitish usullari talabalarning faolligi va mustaqil fikrlashini yetarli darajada ta'minlay olmasligi sababli, ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya va multimedia texnologiyalaridan keng foydalanish talab etiladi. Multimedia vositalari o'quv materialini ko'rgazmali, tushunarli va tizimli shaklda taqdim etish imkonini berib, talabalarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini sezilarli darajada oshiradi.

O'zbekiston Respublikasida transport sohasi uchun kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, 2020-yil 4-maydagi PQ-4703-sonli "Transport sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida o'quv jarayoniga innovatsion ta'lim shakllari va zamonaviy pedagogik hamda axborot texnologiyalarini keng joriy etish, ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va ilmiy salohiyatini oshirish vazifalari belgilab berilgan. Ushbu qaror transport sohasi mutaxassislarni tayyorlashda ta'lim mazmuni va metodikasini yangilash zaruratini yanada kuchaytirdi.

Avtomobil transporti boshqa transport turlariga nisbatan yuqori harakatchanligi, yuklarni jo'natuvchidan iste'molchigacha bevosita yetkazib berish imkoniyati, qayta yuklash jarayonlarining qisqarishi bilan ajralib turadi. Yo'lovchi transporti esa aholining ish joylariga o'z vaqtida yetib borishini ta'minlash, ishlab chiqarish jarayonining uzluksizligini qo'llab-quvvatlash, shuningdek, dam olish va turizm sohasida keng imkoniyatlar yaratishda muhim ahamiyatga ega. Shu bois avtomobil transporti sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislarning chuqur nazariy bilimlarga, amaliy ko'nikmalarga va yuqori kasbiy kompetensiyaga ega bo'lishlari lozim.

Mazkur vazifalarni samarali hal etishda "Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish asoslari" fanining o'rni beqiyosdir. Ushbu fan doirasida multimedia texnologiyalari va vizual ta'lim vositalaridan foydalanish orqali o'quv jarayonini samarali tashkil etish, talabalarni faol o'rganishga jalb etish va ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyati yaratiladi. Ayniqsa, elektron ta'lim resurslari, interaktiv darslar va vizual materiallardan foydalanish ta'lim sifatini oshirish bilan birga, talabalarda mustaqil fikrlash va amaliy muammolarni hal etish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu jihatdan, avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalaridan samarali foydalanish masalalarini ilmiy asosda o'rganish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb ilmiy-pedagogik muammo hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Zamonaviy ta'lim tizimida fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va multimedia vositalaridan samarali foydalanish masalalari ko'plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Ayniqsa, texnika va transport yo'nalishidagi fanlarni o'qitishda vizual ta'lim vositalari, elektron o'quv resurslari hamda interaktiv metodlarning ahamiyati alohida ta'kidlanadi.

Xo'jayev B.A. tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda avtomobil transportida yuk va yo'lovchilarni tashish jarayonlarini samarali tashkil etish, transport ishining asosiy ko'rsatkichlari va ularni boshqarish masalalari chuqur tahlil qilingan. Muallif avtomobil transporti sohasida mutaxassislar tayyorlashda nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy mashg'ulotlar va ko'rgazmali vositalardan foydalanish zarurligini asoslab beradi. Ushbu yondashuv "Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish" fanining mazmunini boyitishda muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi [1].

Aripov M., Begalov B., Begimkulov Sh. va Mamarajabov M. tomonidan yaratilgan "Axborot texnologiyalari" o'quv qo'llanmasida ta'lim jarayoniga zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning didaktik imkoniyatlari yoritilgan. Mualliflar elektron ta'lim resurslari, multimedia dasturlari va interaktiv platformalarning talabalarning bilim faoliyatini faollashtirishdagi o'rnini ilmiy asosda ko'rsatib beradilar. Mazkur ish transport yo'nalishidagi fanlarni o'qitishda raqamli va vizual vositalardan foydalanish zaruratini tasdiqlaydi [2].

Rahimova F. ilmiy ishlarida multimedia vositalarining ta'lim jarayoniga ta'siri pedagogik va psixologik jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, vizual va audio axborotlarni birgalikda taqdim etish talabalar tomonidan o'quv materialini qabul qilish va eslab qolish darajasini sezilarli oshiradi. Muallif multimediya texnologiyalarini qo'llash orqali ta'lim jarayonining samaradorligi va sifati ortishini ilmiy dalillar asosida asoslab bergan [3].

Ergashev N.G'. tomonidan olib borilgan tadqiqotlar zamonaviy ta'limda o'quv materiallarini vizual texnologiyalar asosida taqdim etishning dasturiy ta'minoti masalalariga bag'ishlangan. Muallif texnik fanlarni o'qitishda diagrammalar, modellar, animatsiyalar va simulyatsiyalardan foydalanish talabalar kompetensiyasini shakllantirishda muhim omil ekanligini ta'kidlaydi. Ushbu qarashlar avtomobil transporti fanlarida elektron o'quv qo'llanmalarini yaratish va joriy etish uchun nazariy asos bo'lib xizmat qiladi [4].

Xalqaro tadqiqotlarda, xususan, texnika va muhandislik yo'nalishlarida raqamli ta'lim muhitini rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. So'nggi yillarda e-learning, blended learning va virtual laboratoriyalardan foydalanish orqali talabalarning kasbiy kompetensiyasini oshirish imkoniyatlari yuqori baholanmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, elektron ta'lim resurslari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar an'anaviy darslarga nisbatan yuqori samaradorlikka ega.

Shuningdek, zamonaviy pedagogik adabiyotlarda kompetensiyaviy yondashuv asosida mutaxassis tayyorlash masalasi ustuvor yo'nalish sifatida qaralmoqda. Transport sohasi uchun kadrlar tayyorlashda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish, real ishlab chiqarish sharoitlariga mos bilim va ko'nikmalarni berish ta'lim jarayonida multimedia va vizual texnologiyalardan foydalanishni taqozo etadi. Bu esa "Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish" fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalaridan foydalanishning ilmiy-amaliy ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi.

Mazkur tadqiqot avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalaridan, xususan multimedia va vizual texnologiyalardan foydalanish samaradorligini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida pedagogik, metodik va empirik yondashuvlar majmuasidan foydalanildi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosi sifatida ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv, tizimli yondashuv hamda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyalari qabul qilindi. Ushbu yondashuvlar asosida avtomobil transporti yo'nalishidagi fanlarni o'qitishda talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish, ularning mustaqil fikrlashi va amaliy faoliyatga tayyorgarligini oshirish imkoniyatlari tahlil qilindi.

Tadqiqotda quyidagi **ilmiy-tadqiqot metodlari** qo'llanildi:

- **Nazariy tahlil metodi** — avtomobil transporti, harakat xavfsizligi, zamonaviy ta'lim texnologiyalari va multimedia vositalariga oid ilmiy-pedagogik adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda o'quv-uslubiy manbalarni o'rganish va umumlashtirish uchun qo'llanildi. Ushbu metod tadqiqot mavzusining dolzarbligini asoslash va ilmiy muammoni aniqlashga xizmat qildi.
- **Taqqoslash va umumlashtirish metodlari** — an'anaviy o'qitish usullari bilan multimedia vositalari asosida tashkil etilgan darslar natijalarini solishtirish, ularning ta'lim sifati va samaradorligiga ta'sirini aniqlash maqsadida foydalanildi.
- **Kuzatish metodi** — "Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish" fanidan olib borilgan ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar jarayonida talabalarning faolligi, o'quv materialini o'zlashtirish darajasi hamda dars jarayonidagi ishtiroki tizimli ravishda kuzatildi.
- **Pedagogik tajriba-sinov metodi** — multimedia vositalari, elektron o'quv resurslari va vizual materiallar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning ta'lim samaradorligiga ta'sirini aniqlash maqsadida qo'llanildi. Tajriba jarayonida nazorat va tajriba guruhlari shakllantirilib, o'quv natijalari o'zaro solishtirildi [5].
- **So'rovnoma va suhbat metodlari** — talabalar va o'qituvchilarning zamonaviy ta'lim vositalariga munosabati, ularning dars jarayonidagi qulayligi va samaradorligi haqidagi fikrlarini aniqlash uchun foydalanildi. Olingan natijalar sifat va miqdor jihatdan tahlil qilindi [6].
- **Statistik tahlil metodi** — pedagogik tajriba-sinov natijalarini qayta ishlash, o'quv natijalaridagi o'zgarishlarni aniqlash va xulosalar chiqarish maqsadida qo'llanildi [7].

Muhokama. Tadqiqot jarayonida olingan ma'lumotlar asosida multimedia va vizual texnologiyalarni avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish fanini o'qitishga joriy etishning metodik modeli ishlab chiqildi hamda uning ta'lim jarayonidagi samaradorligi baholandi. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida transport yo'nalishidagi fanlarni o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalaridan foydalanishni takomillashtirishga xizmat qiladi (1-jadval).

1-jadval. Tadqiqot metodlari, maqsadlari va kutilayotgan natijalar o'zaro bog'liqligi

Tadqiqot metodi	Metoddan foydalanish maqsadi	Erishilgan (kutilayotgan) natija
Nazariy tahlil	Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalarining ilmiy-nazariy asoslarini aniqlash	Tadqiqot mavzusining dolzarbligi asoslandi, muammo va tadqiqot yo'nalishi aniq belgilandi
Taqqoslash va umumlashtirish	An'anaviy va multimedia asosidagi o'qitish usullarining samaradorligini solishtirish	Zamonaviy ta'lim vositalarining ustun jihatlari aniqlanib, metodik xulosalar chiqarildi
Kuzatish	Dars jarayonida talabalarining faolligi va o'quv materialini o'zlashtirish darajasini aniqlash	Talabalarining o'quv jarayoniga jalb etilish darajasi va bilim faolligi baholandi
Pedagogik tajriba-sinov	Multimedia va vizual texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning samaradorligini tekshirish	Ta'lim sifati va o'zlashtirish ko'rsatkichlarining oshishi eksperimental ravishda tasdiqlandi
So'rovnoma va suhbat	Talabalar va o'qituvchilarning zamonaviy ta'lim vositalariga munosabatini o'rganish	Multimedia vositalarining qulayligi va amaliy ahamiyati bo'yicha empirik ma'lumotlar olindi
Statistik tahlil	Tajriba-sinov natijalarini miqdoriy jihatdan baholash	Olingan natijalar ishonchliligi asoslanib, ilmiy xulosalar chiqarildi

Natijalar. Tadqiqot jarayonida "Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish" fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalari, xususan multimedia va vizual texnologiyalardan foydalanishning ta'lim samaradorligiga ta'siri tahlil qilindi. Tadqiqot Urganch RANCH texnologiya universitetida transport yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarining ma'ruza va amaliy mashg'ulotlari jarayonida olib borildi.

Pedagogik tajriba-sinov jarayonida talabalardan iborat **nazorat guruhi** (an'anaviy o'qitish usullari asosida) va **tajriba guruhi** (multimedia va elektron ta'lim resurslari asosida) shakllantirildi. Tajriba guruhi mashg'ulotlarida elektron o'quv qo'llanmalar, vizual sxemalar, animatsiyalar, prezentatsiyalar va interaktiv topshiriqlardan tizimli ravishda foydalanildi [8].

Kuzatish va monitoring natijalari shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari asosida tashkil etilgan darslarda talabalar faolligi sezilarli darajada oshgan. Xususan, tajriba guruhida talabalar tomonidan savol-javoblardagi ishtirok, muammoli vaziyatlarni muhokama qilish va mustaqil fikr bildirish ko'rsatkichlari an'anaviy darslarga nisbatan yuqori bo'ldi. Bu holat o'quv materialining vizual va interaktiv shaklda taqdim etilishi bilan izohlanadi [9].

Pedagogik tajriba-sinov natijalarining tahlili talabalarining fan bo'yicha o'zlashtirish darajasida ijobiy o'zgarishlar mavjudligini ko'rsatdi. Tajriba guruhida o'tkazilgan oraliq va yakuniy nazorat natijalari tahliliga ko'ra, bilimlarni o'zlashtirish ko'rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan barqaror oshgani aniqlandi. Ayniqsa, transport jarayonlarini tashkil etish, harakat xavfsizligi elementlari va tashish samaradorligini baholashga oid mavzularda talabalarining amaliy tushunchalari yanada mustahkamlandi [10].

So'rovnoma va suhbatlar natijalariga ko'ra, talabalarning aksariyati multimedia vositalari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarni tushunarli, qiziqarli va samarali deb baholadi. Talabalar elektron o'quv resurslarining mavjudligi ularga mustaqil tayyorgarlik ko'rish, dars materiallarini qayta ko'rib chiqish va bilimlarini mustahkamlash imkonini berganini ta'kidlashdi. O'qituvchilar esa vizual va elektron vositalar darsni rejalashtirish va tushuntirish jarayonini yengillashtirganini qayd etdilar [11].

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi **amaliy natijalarga erishildi**:

- “Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish” fanini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanishga asoslangan **metodik yondashuv** ishlab chiqildi;
- fan bo'yicha **elektron o'quv qo'llanma va vizual materiallardan** foydalanish talabalarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi amaliy jihatdan tasdiqlandi;
- dars jarayonida elektron resurslardan foydalanish talabalarning **mustaqil ishlash ko'nikmalarini** shakllantirishga xizmat qilishi aniqlandi;
- o'quv jarayonining samaradorligi va sifati oshib, **nazariy bilimlarning amaliy qo'llanish darajasi** yaxshilandi;
- tadqiqot natijalari transport yo'nalishidagi boshqa fanlarni o'qitishda ham zamonaviy ta'lim vositalarini joriy etish uchun **metodik asos** bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Umuman olganda, olib borilgan tahlillar zamonaviy ta'lim vositalaridan foydalanish avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish fanini o'qitishda yuqori pedagogik samaradorlikni ta'minlashini ko'rsatdi hamda ularni oliy ta'lim amaliyotiga keng joriy etish maqsadga muvofiqligini tasdiqladi [12].

Pedagogik tajriba-sinov jarayonida “Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish” fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalaridan foydalanish samaradorligi miqdoriy va sifat jihatdan baholandi. Tadqiqot natijalari nazorat va tajriba guruhlarida kesimida tahlil qilindi (2-jadval).

2-jadval. An'anaviy va multimedia asosidagi o'qitish natijalarini solishtirish

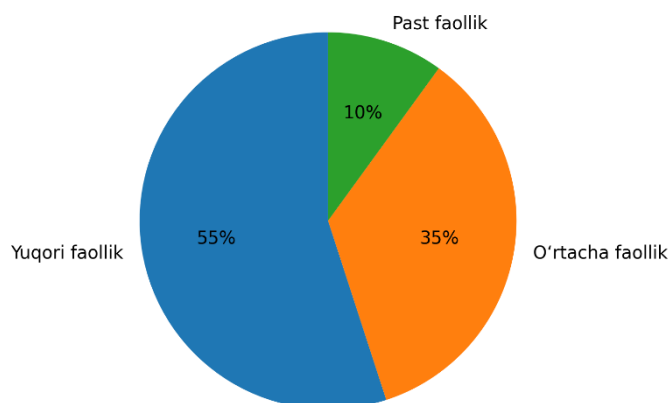
Ko'rsatkichlar	Nazorat (an'anaviy) guruhi	Tajriba (multimedia) guruhi
Darsdagi umumiy faollik darajasi	Past-o'rtacha	Yuqori
O'quv materialini tushunish darajasi	O'rtacha	Yuqori
Mustaqil fikrlash ko'nikmasi	Qisman shakllangan	Yaxshi shakllangan
Amaliy topshiriqlarni bajarish sifati	O'rtacha	Yuqori
Fan bo'yicha umumiy o'zlashtirish darajasi	60–65 %	80–85 %

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinadiki, multimedia va vizual texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini sezilarli oshirgan. Ayniqsa, amaliy topshiriqlarni bajarish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarida yaqqol farq kuzatildi.

3-jadval. Talabalarining multimedia vositalariga munosabati (so'rovnoma natijalari).

So'rovnoma savollari	Ijroiy javoblar (%)	Qisman	Salbiy
Multimedia darsni tushunishni osonlashtiradimi?	88 %	10 %	2 %
Vizual materiallar qiziqishni oshiradimi?	92 %	6 %	2 %
Elektron resurslar mustaqil o'qishga yordam beradimi?	85 %	12 %	3 %
Ushbu usulni boshqa fanlarda ham qo'llash kerakmi?	90 %	8 %	2 %

Talabalarining darsdagi faollik darajasi

1-rasm. Talabalarining darsdagi faollik darajasi.

Amaliy natijalar. O'tkazilgan tahlillar va vizual ma'lumotlar asosida quyidagi amaliy natijalarga erishildi:

- multimedia va elektron o'quv resurslari talabalarining **bilimlarni o'zlashtirish darajasini o'rtacha 15–20 % ga oshirdi;**
- dars jarayonida **faollik va qiziqish sezilarli kuchaydi;**
- talabalar transport jarayonlari va harakat xavfsizligiga oid tushunchalarni **amaliy jihatdan puxta o'zlashtirdi;**
- ishlab chiqilgan metodik yondashuv fan bo'yicha **elektron o'quv qo'llanma yaratish** uchun asos bo'lib xizmat qildi.

Mazkur tadqiqotda "Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish" fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim vositalari, xususan multimedia va vizual texnologiyalardan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil qilindi. Olib borilgan nazariy va amaliy tadqiqotlar natijasida multimedia asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarining o'quv jarayonidagi faolligini oshirishi, bilimlarni o'zlashtirish darajasini yaxshilashi hamda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi.

Pedagogik tajriba-sinov natijalari shuni ko'rsatdiki, elektron o'quv qo'llanmalar, vizual sxemalar, animatsiyalar va interaktiv topshiriqlardan foydalanish darslarning tushunarli va samaradorligini oshirib, talabalarda mustaqil fikrlash va amaliy muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, zamonaviy ta'lim vositalaridan foydalanish o'qituvchining metodik imkoniyatlarini kengaytirib, o'quv jarayonini tizimli va maqsadga yo'naltirilgan holda tashkil etishga xizmat qilishi isbotlandi.

Xulosa.

1. “Avtomobillarda tashish va harakat xavfsizligini tashkil etish” fanini o‘qitishda **multimedia va elektron ta’lim resurslaridan tizimli foydalanish**ni o‘quv rejalari va ishchi dasturlarda majburiy komponent sifatida joriy etish tavsiya etiladi.
2. Fan bo‘yicha **elektron o‘quv qo‘llanmalar va vizual materiallar bazasini yaratish va muntazam yangilab borish** orqali talabalarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytirish lozim.
3. Transport yo‘nalishidagi fanlardan dars beruvchi o‘qituvchilar uchun **zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha malaka oshirish kurslarini tashkil etish** maqsadga muvofiqdir.

Yuqoridagi xulosa va takliflar oliy ta’lim muassasalarida transport sohasi mutaxassislarini tayyorlash jarayonini takomillashtirishga hamda ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. **Xo‘jayev B.A.** Avtomobillarda yuk va yo‘lovchilar tashishni tashkil etish asoslari : darslik. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi nashriyoti, 2018. – 256 b.
2. **Aripov M., Begalov B., Begimkulov Sh., Mamarajabov M.** Axborot texnologiyalari va ularning ta’limdagi qo‘llanilishi : o‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Noshir, 2019. – 186 b.
3. **Rahimova F.** Multimedia vositalarining ta’lim jarayonidagi samaradorligi // *Academic Research in Educational Sciences*. – 2022. – № 2. – B. 879–884.
4. **Ergashev N.G’.** Zamonaviy ta’limda o‘quv materiallarini vizual texnologiyalar asosida taqdim etish // *Zamonaviy ta’lim*. – 2020. – № 5 (90). – B. 34–39.
5. **Abdurahmonov K.X., Xolmatov Sh.X.** Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda innovatsion ta’lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017. – 214 b.
6. **OECD.** Innovating Education and Educating for Innovation. – Paris: OECD Publishing, 2018. – 152 p.
7. **UNESCO.** Information and Communication Technology (ICT) in Education: A Curriculum for Teachers. – Paris: UNESCO, 2019. – 180 p.
8. **Bates T.** Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. – Vancouver: Tony Bates Associates Ltd, 2019. – 510 p.
9. **Means B., Bakia M., Murphy R.** Learning Online: What Research Tells Us About Whether, When and How. – New York: Routledge, 2016. – 220 p.
10. **Alimuhamedov A.A., Islomov J.J.** Transport sohasida kadrlar tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuv // *Transport va logistika muammolari*. – 2021. – № 3. – B. 45–52.
11. **European Commission.** Digital Education Action Plan 2021–2027. – Brussels: European Union, 2021. – 98 p.
12. **Salimov S.S., Yuldashev J.A.** Texnika fanlarini o‘qitishda elektron ta’lim resurslaridan foydalanish metodikasi // *Oliy ta’lim muammolari*. – 2023. – № 4. – B. 66–72.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (6) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).